

ACC. N:R M. 16716: /.

Någon ambulerande skräddare i dessa trakter mins inte jag. Men min fader Sven Olsson född i Remperöd Glimåkra 1858 nämnde någon gång om ambulerande skräddare. Men några vidare detaljer mins jag inte utan det att då en familj hade väft och samlat tyg så sändes bud efter skräddaren och gesäll eller lärpåg hadde han med sig, så var det att få mat och logi på stället tills han sytt färdigt och då spisade både skräddaren och medhjälparen vid samma bord som stjänstefolket eller i dagligstugan och sängplattsen brukade dem hava ute i huset ett oeldat rum der allehanda saker förvarades der ute stod alltid en uppbäddad säng för att kunna taga emot främmande. men någon tid kan jag inte nämna. Min fader blev satt i skräddarelära 1872 män han nämde alldrig om att Jöns Olsson i Killinge och far vore ute och sydde utan sutte nog hemma och arbetade. Far var för livlig av sig så han slutade efter ett år och stödde sig som dräng i stället. Tygerna vävdes i de flesta fallen i hemmen och i de flesta fallen som vadmalstyg och här i gamla Remperöds kvarn fanns en vadmallstamp omkring 1850 a 60 talet. Min far arrenderade kvarnen från 1882 till 85 män han nämde inte om att det fans någon vadmallstamp då man benstamp fans kvar. Skräddare med fast verksamhet fanns flera stycken i min barndom men några verkstäder kan man inte tala om förr än omkring 1912 då en hel familj Lysell hjälptes åt att sy. Annars var det endast

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lm F 131

29/11-66

ACC. N:R

M. 16716: 2.

enmansskrädderi och det fanns det flera stycken. I tockarp Jöns Johnsson (bärseskräddaren) Nils Johnsson (store Johnssas-Nisse) samt senare på 1915 a215 Nils Persson (Lejons-Nisse) I Snarrarp hade vi Sven Svensson (Ängla-Svennen) Hans farfar var kommen från Änglaboda i Hjärsås socken. Så nere i samhället i Glimåkra hadde vi Två skräddare Vikterin byns ällst (Blödlöse) derför att han var blek och väldigt mager. Så hadde vi Nils Svensson (bagareskräddaren) derför att han bodde vid bagareliden). Här på dessa båda kan man använda den gamla visan, aderton skräddare väga ett pund med sax och vax samt nål och tråd med sörringen på. I hemlinge hadde vi Per Truedssen delvis invalid, dessa fans här vid sekelskitet 1900 senare komme nya skräddara Arvid Nilsson Glimåkra, en annan som kom 1910 men glömt namnet samt senare Johansson som lagt upp för blott blott ett par år sedan och med honom så är hemmaskräddarnas tid förbi. Dessa skräddare hadde egna hus med flera rum men blott det ena rummet användes till verkstad. Om vi väljer ut Vickterins nere i samhället omkring 1901 den första manliga skräddaren jag haft så var det den stora saxen för tillklippning av tyget som jag lade märke till samt det stora pressjärnet som varmdes upp med glöder från fyren. symaskin fans inte, utan allt syddes för hand. Han sydde till allt manfolk som kommit upp i skolåldern. Tyget fick kunden hålla med, men feder och andra saker skaffade skräddarna. Modellen vaxlade inte stort på den tiden och den fick

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R

M. 16716:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND.

kunden själva bestämma, utan modesjournal. Måtten togo de på byxan runt livet, samt från grenen ner till ankeln samt vidden på byxan nere vid foten. På rocken runt livet, från nacken ned till ändslutet samt med armen lyft i axelhöjd och något böjd från axeln ut till handleden. Ingen spegel fans, men man fick komma och prova 2 och ibland tre gånger innan den syddes färdig. Några priser från den tiden mins jag inte. Men 1913 då jag arbetade i Brännhult så beställde jag en kostym av Sven Bengtsson i Liatorp av svenska segelsällskaps blå scheviot och der kostade kostymen fullt färdig med allt tillbehör 42 kronor. (Timlön för arbetarna 32 öre.) Några ändringar gjorde dom inte gärna. Kunderna voro av alla samhällsklasser, från orten. Skräddarnas tid var så upptagen av arbete så något nämvärt umgänge hadde dom inte ävenså uppdrag åtog dom sig inte. Arbetskläder köpte man färdigsydda, men finkläderna voro till största delen skräddarsydda in på 1920 a 30 talet. Sedan var man tvungen till att börja köpa färdigt ty man fick inte sytt av skräddarna. Orsaken var den att det var inte några som lärde till skräddare. Det var i huvudsak de yngre och de bättre lottade som började köpa konfektionskläder. Den första konfektionskostymen köpte jag 1939, men här var herrkonfektion redan 1914. De äldre hållde sig till hemmaskräddarna så länge de fingo sytt.

ACC. N:R M. 16716:4

Vad sömmerskor beträffar så fanns det sömmerskor lite varstans i byggdén både gifta och ogifta redan vid sekelskiftet 1900. Dessa sydde endast i hemmet och sydde även barnkläder upp till skolåldern. De voro i regel från trakten. Någon lappning eller lagning togo de inte emot, men deremet linnesömnað åtogo de sig. De sydde till alla samhällsgrupper. Det har inga sömmerskor gått omkring i hemmen så länge jag mins. Utan arbetat uteslutande hemma. De åtogo sig så mycket arbete de orkade med, utan hänsyn till kundens ställning. Det är ungefär lika ändringar här som hos skräddarna det har ändrats i samma riktning och ungefär samma tider, men än fins det de som önska att få sina klädningar sydda av sömmerskor och släppa till tyg själva, men den tiden är i det närmaste slut. Inga nya sömmerskor kommer i stället när de gamla slutat. Tyvärr har jag inga uppgifter om gamla tiders sömnað i hemmen. Strumstickning i hemmen förekom inte så ofta utan der som fanns äldre kvinnor. Men ute i byggderna satt så många ensamna och äldre kvinnor som väl behövde att tjäna några ören och dessa åtogo sig gärna att både karda, spinna samt sticka strumpor och vantar till både husbondefolk och stjänstefolk. Tjänarna hinde alldrig själva med att göra något nytt till sig själva, blott laga det nödvändigaste ty deras arbetstid var lång.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16716:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Laga kläder och sy i knappar hände ofta att manfolken fick göra. Ja även här har skett en ganska stor ändring även på stickandets område, då stickmaskinrena började användas omkring 1910 a 15 i dessa trakter anlätades dessa ganska flitigt. men även den epoken har försvunnit.

Konfektion.

Arbetskläder har man kunnat köpa så länge jag minnes, men färdigsydda kläder har vi inte kunnat köpa här längre än sedan 1912 a 14 i en herrekiperigsaffär. Kläder var svårt att köpa på posterder vid denna tiden.

Det var ett vist misstroende för konfektioneren till att börja med, och skräddarna ville inte gärna åtaga sig några ändringar der så behövdes. Den allmänna meningen var att det hemmasydda var ~~var~~ bättre i passform och samtidigt starkare än det maskinsydda.

Socialgrupper kan man väl knappast tala om, kanske i viss mån, men i stället får vi väl säga åldersgrupper ty det var i regel de yngre grupperna som började köpa konfektionskläder.

Detta avser tiden 1912-20 och har sedan sakta övergått till konfektionssydda kläder och den sista skräddaren i detta samhället lade av blott för ett par år sedan då han fick sin folkpension.^e

Och hans namn var Aug, Johansson.

ACC. N:R M. 16716:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Fruktar och bär i husbehevsodling och konsumtion.

Vad jag själva minns från 1900 talets början så fanns det en del ympade fruktträd vid så gott som alla terp, backstugor, bengtårdar och skolor i dessa trakter. Men de flesta träden drevs upp genom ympning. Men då redaktör Saxon startade sin tidning Såningsmannen 1905 erbjöd han att skänka bort ett antal fruktträd, och den som byggt detta hus jag äger anmälde sig och fick 3 st ett gul rikard, ett ribbsten samt ett gravensten, det sistnämnda gick ut redan på 1920 talet men de båda andra klarade sig ända till de kalla vintrarna 40-41, men jag hade ympat in nya kvistar så ättlingar finnes än i dag. Annars innan 1920 talet var det i huvudsak ympade träd som fanns då det inte fanns någon trädgårdsmästare i närheten. Det fanns gått om vildäpplen överallt i dessa bygder, så det saknades inte ämne att ympa i, ibland fick frukten namn efter den som ympade in dem till exp, Lustig-Bengtsäpple eller Latthjoäpplen även så kunde de få namn efter platsen där de planterades som till exp, fårhusäpplen eller stenåkersäpple. Annars voro astrakan, röda juläpplen, råstockar, kaniker och små sötäpplen ganska vanliga. Av pären så voro bonkatiner, svanhalsar och pärgamettor ganska vanliga. Men så fanns det små gula nästan runda av flera sorter som voro mycket valiga, men några namn på dem har jag inte hört. Dessa träd brukade bära rikligt och ett fet 25 liter för en krona var inget ovanligt alls.

LUF 132

29/11-66

ACC. N:R

M. 16716:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Av plommen så var den gula rotäkta sorten vanlig, så även de ganska stora köttästarna blåa till färgen och även dom rotäkta så man tog telningar och planterade.

Av körsbären voro de små sura bären vanligast och även dessa planterades av rotskott. Varför just dessa sorter valdes utav olika sorterna var nog ingen beräkning utan just därför att de voro lätta att få tag uti samt lätta att plantera och när dom har dem så kan väl vi också hava utav de sorterna. Någen beräkning i planterandet var det inte förrän på 1920 talet då det genom trädgårdsmästaren och sedan genom fruktoädlareföreningens försorg blev mera planläggning i odlingen.

Det var i huvudsak husfadern som ordnade om inköp och plantering av fruktträd och bärbuskar. Som redan nämnts så skedde ju anskaffningen av äpple och päron i huvudsak genom ympkvistar ända fram till 1920 talet och plommen, körsbär genom telningar ävenså bärbuskarna.

Skötseln av träd och buskar var ganska primitivt ända fram på 20 talet det var huvudsaken att det fanns frukt att äta och torka så och med bären det var huvudsaken att det fanns att äta under tiden de mognade. Just här i dessa trakter omkring Glimåkra med några km omkrets är ju den sämsta plattsen i södra Sverge ifråga om fruktoädlning.

ACC. N:R

M. 16716:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Män på 1920 och 30 talet var här ett stort intresse för fruktodling men resultatet blev dåligt och har gått tillbaks under senare år då det alldrig blir någon fullgod frukt här. Men sedan musteriet kom till stånd i Hästveda kan vi här låta musta frukten. Skörden av frukten var ganska primitiv den bästa plockades ner och förvarades i halmkuper och kistor uppe på vinden, resten skakades ner skars iklytor och torkades för framtida behov.

Den äts rå av både unga och gamla så länge det var några kvar. De som inte kunde tugga lade dem ovanpå spisen eller i stekugnen om der fans någon och stekte dem på så vis att de kunde suga dem i sig. Vid bjudningar och fäster stod det alltid ett fat med äpplen på ett bord der de fingo taga efter behag, ja det hände ofta att det bjöds runt också. Någon affär med frukt var det inte tal om men då vi gingo i Östaröds skola och vi själva inte hadde frukt så brukade vi skolbarn gå bort till Jöns Larssons gård och köpa för 2öre då fick man en 3 a 4 äpplen eller päron beroende på sort och storlek men om vi köpte för 5 öre då fick vi för det mesta fickorna fulla.

Pängarna tillföll i vanliga fall husbonden, ty det var sällan moran hadde med frukten och göra utan då det var frågan om mat.

Vad beträffar annanas och kokosnöt så hadde jag för min del inte smakat någondera förrän på 20 talet då hadde min broder med sig hem från Göteborg.

ACC. N:R

M.

16716:9

Vad appelsiner beträffar så har jag då inte något minne av när jag smakade den första män när vi finge de första brukade vi alltid äta dem i klyfter och deppade dem i socker. Likadant med bananer samt vindryver. Vad vindryver beträffar så har jag själv en stockk av sockerdryva som stått här sedan 1950 och vid bra somrar bär den bra. Vad citron beträffar så har den inte använts utan som krydda i maten och som medicin vid förskylning. Men i min ungdom köpte jag alltid en citron och hade i fickan då jag tog mina turer på cykeln stack ett litet hål i den med en nål och sög en droppe då och då när jag blev törstig. Husbehovsodling av bär särskilt röda vinbär samt krusbär har ju varit ganska vanligt på detta århundradet. Hallen har inte blivit vanliga förrän långt senare 20 a 30 talet. Krusbären benämndes för stickensbär. De svarta vinbären har alldrig blivit allmänna, själv har jag haft sväta vinbär till husbehov sedan 1926. Vinbären plockades och äts efter hand som de mognade men krusbären stoppades på flaskor med vatten och förvarades för framtida behov. Någon stor ändring på användandet har ju inte skett förrän på de sista 20 a 30 åren då det började med konservering senare med mustning av frukt och bär och sedan sist med nedfrysning. Förutom de förut nämnda bären så var här ganska vanligt med tersen något större än slån och något sötare ävenså en ändå större sort kregen, dessa ätes råa men lades också in i ättika och socker för att användas till kötträtter, dessa vere ganska vanliga.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16716:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Här en liten inventering av fruktträd i den södra delen av socknen som skolbarnen i Glimåkra byskola gjorde 1938. Bosarp 664 st. Drakeberga 173 st. Häggryda 501 st. Röena 70 st. Svenarp 209 st. Görbjörnarp 115 st. Hullingaröd 63 st. Hittarp 53 st. Killinge 263 st. Hemlinge 191 st. Slätteberga 50 st. Målen 27 st. Så kommer vi till själva Glimåkra samhälle, Egnahemsgatan 169 st. Järnvägsgatan 96 st. Stora övergången-järnvägen 87 st. Storgatan, Jorebre, samt bagareliiden 197 st. Bosarpsvägen 120 st. Vägen och Hemlinge gård 212 st. Kapitalistgatan 138 st. Killingevägen 109 st. Bröbyvägen 419 st. Lönsbedavägen 204 st. Mejerivägen 78 st. Det skulle således i södra delen av kommunen bli en summa av 4207 st. Norra delen var nog något så när liknande. Detta var nog också då fruktedlingen i kommunen stod på sin höjdpunkt. Varför siffran i Bosarp är så hög berodde på att hemmansägaren Elef Nilssen var särskilt intresserad av fruktedling så även min fader Sven Olsson. Elef Nilssen var väl den ende som lät gräva en särskild fruktkällare för bevaring av frukt. Män här kan nämnas ett par personer till nämligen Viktor Persson Hemlinge samt Gunnar Gustavsson Källsterp och J, T, Svensson Glimåkra.

ACC. N:R M. 16716: //.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I detta sammanhang skall vi nämna något även om de vilda bären.
Här i dessa trakter var i min barndom och tidigare gott om vilda
bär i backarna män har snart försvunnit genom granskogens inplantering
Dessa vilda bär plockades av alla samhällsklasser, dels för eget
bruk och dels för avsalu. Om vi börja med lingonen (krsenen) så var
detta allemans mat som koktes in i fetvis (25 l) och förvarades i
träkärl i åratal. Ett par matskedar sylt i en halv liter mjölk
ställdes på bordet sedan bröt man en lagom stor brödbit och fäste
på knivsudden och doppade detta i sylten och åt det utan något
såvel till och det var ett stående morgonmål, i nästan alla hem.
Blåbären (eller Klynenen) plockades mest till avsalu men en del
torkades och användes som medecin vid lös mage män åtos gärna med
mjölk och socker till smörgås.
Så hadde vi smultrenen (joåbäan) en eftertraktad vara som plockades
mycket till avsalu efter som det var stor efterfrågan på den varan.
Men de åtos gärna med mjölk och socker samt smörgås, Här fanns både
gula och röda, de gula vere mycket sälsynta, män nu har jag dem in-
planterade i trädgården. Av hallen fans det gott om de röda, de gula
vere sälsynta. Dessa bär åtos lika som smultren eller blåbär, män av
dessa jämte röda vinbär koktes en god saft som användes dels att
dricka utspädd med vatten dels att koka gröt av.

ACC. N:R M. 16716:12.

Björnbär(Bjanbää) åtes ju direkt från busken men användes även till att koka en god saft av. Slånbären användes till saft och vin, sedan det varit en eller två frostnätter.(köanets-bär)
Enebären(åjnebään) användes till dricka men blott de bruna mogna bären som med en käpp skakades(böstes)av busken i ett kärl eller på ett lakan lagt på marken inunder busken.Här fans särskilda kvarnar att krossa bären på,men stenarna fingo inte krossas för då blev drickat best.Tyvärr så har jag inget riktigt resäft på drickats tillagning män bären lades i ett kärl så hölldes kokhett vatten på bären och detta upprepades en tre a fyra omgongar så till sattes en liten aning jäst så att drickat kom i en svag jäsning.
Det var samma vatten som varmdes upp var gång.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND